

QA med **Torkil Damhaug**

aktuel med thrilleren **EN FEMTE ÅRSTID**

"Jeg tror, at virkelig gode spændingsbøger kan gøre os i stand til at tåle vores egen angst og uro."

Hvor arbejder du allerbedst, og skal der være nogle bestemte ting omkring dig, for at du arbejder bedst muligt?

Jeg har et skriveværksted ovenpå. Derfra har jeg udsigt til skovklædte bakker og kan se årstidernes skiften, mens jeg skriver. Jeg har brug for to ting for at kunne fordybe mig i skrivningen: stilhed og en flaske vand.

Du har i flere år virket som læge og overlæge ved forskellige psykiatriske institutioner, men har valgt nu at kaste al din energi ind på forfatterskabet. Savner du lægegerningen?

Jeg savner at arbejde med mennesker, især de gode øjeblikke, hvor jeg følte, at jeg som læge gjorde noget, der betød noget for mennesker, der havde det meget svært. Jeg savner ikke: budgetmøder, magtkampe og lister med journaler, der skal skrives.

Hvad er dine yndlingsbøger, når det gælder skønlitteratur for voksne?

Jeg læser mange af samtidens forfattere med stor glæde: Cormac McCarthy, Michel Houellebecq, Elena Ferrante, Jonathan Franzen, Ian McEwan, Roberto Bolaño og mange andre. Jeg læser også gerne klassikere. Fornylig læste jeg Flauberts "Madame Bovary" for tredje eller fjerde gang. Stadig lige fascinerende.

Der er også flere krimi- og thrillerforfattere, der skriver glimrende. Peter Temple, James Ellroy og Pierre Lemaitre er tre af dem. Og selvfølgelig er Kerstin Ekman's "Hændelser ved vand" blandt mine favoritter.

Mit råd til kommende krimiforfattere: Læs lyrik, helst hver dag. Både de store mestre som Lorca, T.S. Eliot og Dylan Thomas, og nogle af de nye, unge stemmer.

Ud over at være utroligt godt underholdt, nyde dit sprog og dine idéer, hvad kan vi som læsere så lære af at læse (dine) psykologiske spændingsromaner?

Jeg skriver ikke for, at læseren skal lære noget bestemt, men jeg vil gerne have læseren til at spørge sig selv: Hvad er ondskab? Hvordan opstår den? Hvordan formes vi af vores eget indre sprog? Hvad er det, der gør, at nogle mennesker har et stort behov for at kontrollere andre? Hvordan lærer vi hver især modsætningen mellem at være individ og flokdyr. Og mange andre spørgsmål ...

Som om der ikke er grusomhed nok i verden – hvorfor er vi så vilde med at læse spændingsromaner/krimi/thrillers?

Vi har nok et behov for at opleve angst, trussel og fare under kontrollerede betingelser. Man kan når som helst lukke bogen og træde ud af fiktionen. Jeg tror, at virkelig gode spændingsbøger kan gøre os i stand til at tåle vores egen angst og uro.

Du fortæller flere steder, at motiv og relationer mellem mennesker er det, du brænder allermost for, når du skriver. Hvor får du dine idéer fra?

Jeg forsøger at følge med i verden omkring mig, både den nære og den som er længere væk. Så bliver det ikke svært at få ideerne, men at sortere i de mange.

Hvad er den femte årstid?

I min bog er den femte årstid et billede på en tilstand, som hverken er livet eller døden, men noget, der ligger midt i mellem, og som man kan vende tilbage fra.

I flere af dine romaner står unge mennesker i centrum for handlingen – hvorfor? Hvad er der ved ungdomsårene, der er specielt interessant?

Som læge og psykiater har jeg arbejdet meget med unge. Jeg har børn, der har været igennem deres teenageår og børn, der er midt i dem. Og jeg husker endda selv stadig bemærkelsesværdigt godt, hvordan det var. Den blanding af at føle sig stærk og samtidig mere sårbar end nogen andre. Modet, der gør, at man kaster sig ud i ting uden at vide, hvor udsat man er. Behovet for løsrivelse og behovet for tryghed, der trækker i hver sin retning.

Vi lever i en kultur, hvor unge får meget plads til at træffe deres egne valg. Vi ønsker, at det skal være sådan for, at de skal lære at mestre et liv, hvor individualitet, den enkeltes muligheder og ansvar er det centrale. Prisen er, at unge mennesker i høj grad udsættes for kræfter, de ingen forudsætninger har for at forstå.

Hvad er det, der gør, at nogen af os kommer godt igennem denne kritiske tid – at vi får alle muligheder for at leve et godt voksenliv – og andre ikke gør? Familieforhold, vennekreds, biologi og tilfældigheder spiller ind. Men hvad er et resultat af valg, vi har truffet, og hvad bliver bestemt af kræfter, vi ikke selv har indflydelse på? Der findes nogle svar, men vi kommer aldrig helt til bunds, når vi stiller sådanne spørgsmål. Og skønlitteraturen giver unikke muligheder for at indkredse spørgsmålene på nye måder.

Det skal ikke være nogen hemmelighed, at man som læser kan blive voldsomt påvirket af dine skildringer af menneskets svagheder og tilbøjeligheder, kan du blive bange for noget, som du selv har skrevet?

Undervejs i skrivningen har jeg altid det foruroligere spørgsmål med mig, om det er rigtigt at skrive som jeg gør. Men når jeg bliver færdig med en ny bog, sidder jeg med en fornemmelse af, at – på trods af al den ondskab jeg skriver frem – det er de gode kræfter, der til syvende og sidst er de stærkeste.

Nu er EN FEMTE ÅRSTID netop udkommet i Danmark, og vi glæder os meget til at se, hvad du finder på næste gang? Ved du allerede nu, hvad du vil skrive?

Jeg skriver på en beslægtet roman, som jeg håber vil være klar til udgivelse til efteråret. Flere af motiverne og tematikkerne er de samme, som jeg har kredset om i hele mit forfatterskab. Men jeg afprøver andre greb, som tvinger mig til at tænke nyt.